

Korset och Kronan

Nr 15/2020

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

Frälsningshistorien (del 6, Fornkyrkan)

Även efter apostlarnas tid
fortsätter kyrkohistorien, hittills
under cirka 1900 år. Hur skall vi
betrakta denna tid? Vad säger
Bibeln?

Det första och viktigaste är
att Kristi kyrka enligt Guds löfte
skall finnas under hela denna tid
fram till Jesu återkomst. När
Petrus bekände att Jesus var den
utlovade Messias, Guds Son,
sade Jesus till honom:

*Du är Petrus, och på denna klippa
skall jag bygga min församling, och
helvetets portar skall inte få makt över
den (Matt. 16:18).*

Här menar katolikerna att
Jesus talar om det kommande
påvedömet. De tänker att alla
Petrus' efterföljare i Rom skall
vara den klippa som Kristi
församling är byggd på.

Men detta är djupt felaktigt

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

och obiblistiskt. Jesus talar om att
hans sanna, osynliga kyrka, som
består av alla troende i alla tider,
skall vara byggd på den
bekännelse som Petrus avgav med
orden: *Du är Messias, den levande
Gudens Son* (Matt. 16:16).

Om detta säger våra luther-
ska bekännelseskriter: Vad
beträffar ordet: *På denna klippa
skall jag bygga min kyrka, är det
visst, att kyrkan icke är byggd på en
människas anseende och myndighet,
utan på den tjänst och det ämbete, som
frambär samma bekännelse som
Petrus, varigenom han förkunnade, att
Jesus är Kristus, Guds Son... Vidare
är Nya testamentets ämbete inte
bundet vid vissa platser eller personer
som den levitiska tjänsten, utan det är
utsträckt över hela jorden och finns där
Gud ger sina gåvor: apostlar, profeter,
herdar och lärare. Och detta ämbetes
kraft är inte beroende av någon persons
makt och myndighet, utan av Kristi
ord... ”Ty inte på en människa, utan
på Petri tro har han uppbyggt sin
kyrka” (citat från Chrysostomos;
SKB, s. 345, Trigl. 510:25).*

När vi studerar kyrkans
historia efter apostlarnas tid

skall vi därför veta att den sanna
kyrkan är överallt där Kristi ord
lärs rent och klart och där
sakramenten förvaltas enligt
Kristi instiftelse. I sin förbön
bad Jesus för sin apostlar, men
också för dem som *genom deras
ord* skulle komma till tro: *Men jag
ber inte bara för dem, utan också för
dem som kommer att tro på mig genom
deras ord* (Joh. 17:20).

Därför är apostlarnas ord
kyrkans grund. Bibelns kan för
många idag tyckas vara en
gammal, föråldrad samling av
skrifter som inte har någon
betydelse för världshistorien
eller för oss idag. Men bakom
Bibelns ord står Gud själv.
Bibeln är Guds eget ord. Därför
är Bibeln, den heliga Skrift, den
verkliga kraften genom hela
världshistorien. Hebreerbrevets
författare betonar detta med
orden:

*Guds ord är levande och verksamt.
Det är skarpare än något tveeggat
svärd och genomtränger tills det skiljer
själ och ande, led och märg, och det
dömer över hjärtats uppsåt och tankar.
Inget skapat är dolt för honom, utan*

allt ligger naket och blottat för hans ögon. Och inför honom måste vi stå till svars (Hebr. 4:12f).

Så har genom världshistorien miljontals människor fått sina liv förändrade genom denna väldiga kraft. Det har ofta varit små grupper av troende, några här, andra där. Ofta har de varit förföljda. Ibland har de varit omgivna av stora, villfarande samfund, som inte lär Guds ord rent och klart. Men liksom Herren på Elias tid bevarade sjutusen som inte hade böjt knä för Baal, så gör han det också på olika platser och i olika tider under historiens gång. Ibland låter Gud stora väckelser komma och det bildas hela landskyrkor där Bibelns sanna lära förkunnas. Men så kommer det också tider då främmande religioner eller ideologier sveper fram och tar bort kristendomen så gott som helt och hållet.

Efter apostlarna kom det en tid då många goda, bibliska lärare framträdde. Det var kyrkofädernas tid. Sådana biskopar som Irenaeus, Athanasius, Augustinus och många, många andra trädde fram med stor biblisk kraft och undervisade troget om vad Bibeln lär. De höll ivrigt fast vid Bibelns inspiration och ofelbarhet och de menade att endast den rätta, bibliska läran hade hemortsrätt inom kyrkan. Därför bekämpade de också falska läror som på olika sätt hotade kyrkan.

Men så småningom kom tyvärr Bibelns huvudlära om rättfärdiggörelsen genom tron att fördunklas mer och mer. Den store kyrkoläraren Origenes, som hade en enorm lärdom kom även genom sin s.k. allegoriska metod att omtolka det klara och tydliga bibelordet. Istället läste han in sina egna,

filosofiska tankar där. Men man var vaksam mot detta, och Origenes blev avsatt och exkommunicerad på ett kyrkomöte i Alexandria år 232.

Det största hotet mot fornkyrkan var nog Arius och hans subtila förnekelse av Kristi gudom. Han menade dock att Kristus var Guds Son och att han fanns till före skapelsen. Han lärde också att Anden var Gud. Idag hade nog många tyckt att han var väldigt bibeltrogen!

Men han genomskådades av diakonen Athanasius. Arius lärde nämligen att det ändå fanns en tid *då Sonen icke var till*. Kristus fanns alltså inte av evighet. Bakom Arius många vackra ord dolde sig tanken att endast Fadern var sann Gud. Kristus var en skapad varelse och den helige Ande var inte heller sann Gud av evighet. Både Fadern och Sonen var för Arius en slags underordnade "gudar" under Fadern, som ensam var den ende, sanne Guden. Arianismen var därför ett kraftigt och farligt angrepp på den bibliska läran om treenigheten.

Lärostriden blev mycket hård. Många tog parti för Arius och tyckte att Athanasius var en bråkmakare som bara ville söndra och förstöra kyrkan. Kejsaren blandade sig också i det hela. Flera gånger fick Athanasius fly ut i öknen. Men till sist blev hans kamp framgångsrik och Arius dömdes som villolärare på kyrkomötet i Nicea år 325.

Men i och med detta var inte stridigheterna slut. Arius fortsatte att verka till sin död år 336 och hans kyrka byggdes upp till en stor och mäktig kyrkoorganisation som bedrev en omfattande missionsverksamhet.

De kopierade och spred bibliska handskrifter och översättningar av Biblen till gotiskt språk, och ett sådant exemplar finns nu i Uppsala, den s.k. "silverbibeln". Den innehåller de fyra evangelierna och är från Italien, skriven i början av 500-talet.

Arianismen var alltså ett stort och betydande kyrkosamfund under fornkyrkans tid, och det sägs att den under en period var den största kyrkan i Rom. Det är en myt som många för fram, att fornkyrkans tid var enhetskyrkans tid och att det var först senare som kyrkan splittrades.

Sanningen är att det under hela fornkyrkans tid fanns många olika kyrkliga riktningar, som var för sig gjorde anspråk på att vara den rätta kyrkan. Den som är intresserad att läsa mer om detta hänvisas till boken "*Kyrkogemenskap och nattvardsgemenskap*" av Martin Wittenberg (svensk övers. och fortsättning av Sten Rydh, kan beställas från goran.liljenstrom@telia.com).

En annan villolära som utgjorde ett dödligt hot mot kyrkan var gnosticismen. Gnostikerna hade en slags mystisk lära om att allting var ett utflöde av eoner från det högsta väsendet. I detta helt obibliska system läste man in och tolkade de bibliska berättelserna så att det kunde se ut som om man var en vanlig, bibeltrogen kyrka. Många lurades också av detta eftersom den s.k. högre kunskapen (gnosis) endast var till för de som blev invigda, medan vanliga kristna befann sig på en lägre nivå.

Den som avslöjade gnostikerna var framför allt biskopen i Lyon, Irenaeus. Genom sina ingående och klart bibliska skrifter avslöjade han hela det bedrägliga systemet. Men också

för Irenaeus innebar detta många svåra och tunga stridigheter. Gnosticismen var ett så allmänt och vanligt tänkesätt vid denna tid, att det smög sig in lite överallt.

Man kan säga att det finns en klar parallell mellan den tidens gnosticisism och vår tids bibelkritik och modernistiska teologi. Gnostikerna predikade vackert och fromt utifrån Bibeln, och det verkade som om de vore goda kristna. Men bakom deras predikan låg i verkligheten en annan mening och ett helt främmande obiblskt, filosofiskt system.

Så är det också inom den modernistiska teologin idag. Dess präster, biskopar och teologer kan predika mycket vackert och fromt ibland. Men de tror inte att Bibeln verkligen är Guds inspirerade och ofelbara ord. De tror att Jesus gjorde många misstag och att han hade fel och brister. De tror inte att skapelsen ägde rum så som Bibeln säger. De tror inte på att försoningen verkligen innebar att Kristus bar Guds vrede för att åstadkomma en fullkomlig tillfyllestgörelse för hela människosläktets synd.

De tror inte att Jesus verkligen föddes av jungfru och många av dem tror inte att Kristus verkligen uppstod med sin kropp. Så anser de inte heller att tron på Kristus är absolut nödvändig för frälsningen och de förnekar helvetet och den eviga förtappelsen, och lär att alla kommer till himlen.

Därför är den moderna, bibelkritiska teologin bara en nyare variant av gnosticismen. Den lurar vanliga, enkla kristna genom att de ibland har vackra liturgiska gudstjänster, fromma predikningar, dop och nattvard precis som Kristi sanna kyrka.

Den moderna gnosticismen är dock avslöjad av många trogna präster och teologer i vår tid. Vi kan här nämna sådana som Robert Preus, Gustaf Adolf Danell, David Hedegård och Tom G. A. Hardt.

Det är viktigt att vi som kristna också tar del av kyrkohistorien efter apostlarnas tid. Där ser vi hur Kristi ord om den sanna kyrkan och om villfarelserna som ständigt hotar den kristna tron får sin uppfyllelse generation efter generation.

Det är nu 490 år sedan den Augsburgska bekännelsen lades fram inför den tysk-romerske kejsaren den 25 juni år 1530.

Vi ser visserligen många synder och brister i livet även hos sant kristna människor och förkunnare. Så var det också med apostlarna, och Jesus fick ofta tillrättvisa dem. Men de förde fram den bibliska läran. Vi skall vara tacksamma över alla som i apostlarnas efterföljd har trätt fram som goda och trogna herdar för fåren. Vi skall läsa om dem och deras kyrkor och lära av dem. Hebréerbrevets författare skriver:

Tänk på era ledare som har förkunnat Guds ord för er. Se vad deras liv har lett fram till och ta efter deras tro. Jesus Kristus är densamme i går och i dag och i evighet. Låt er inte föras bort av alla slags främmande läror (Hebr. 13:7f).

Detta innebär att vi kan lära mycket av sådana kyrkofäder som Athanasius, Irenaeus och Augustinus m.fl. Men samtidigt skall också dera skrifter prövas utifrån Guds ord. Det är ofta så även med de bästa lärarna efter apostlarnas tid att det här och där har smugit sig in felaktigheter. Dessa misstag gör dem inte till villolärare, men det är

ändå felaktigheter som tyvärr inte borde ha förekommit. Paulus skriver om detta:

Med den nåd som Gud gett mig har jag som en kunnig byggmästare lagt grunden, och nu bygger en annan vidare på den. Men var och en måste tänka på hur han bygger. Ingen kan lägga en annan grund än den som är lagd, Jesus Kristus. Om någon bygger på den grunden med guld, silver och ädelstenar eller med trä, hö och halm, så ska det visa sig hur var och en har byggt. Den dagen ska visa det, för den uppenbaras i eld och elden ska pröva hur vars och ens verk är. Om det verk som någon har byggt består, ska han få lön. Men om hans verk brinner upp ska han gå miste om lönen. Själva ska han dock bli frälst, men som genom eld (1 Kor. 3:10-15).

De misstag även goda, bibeltroende lärare har gjort är som hö och strå som skall brinna upp. När vi märker sådant skall vi förkasta det men förstå att allt det goda och rätta som de lärde verkligen var guld, silver och ädelstenar.

Givetvis skall vi därför i kyrkohistorien framför allt lyssna till sådana lärare där vi märker att allt stämmer med Guds ord. Dessa är kyrkans främsta lärare. Genom att se hur de har predikat, undervisat och kämpat mot olika villolärare kan vi lära oss mycket om Guds kyrkas villkor i olika tider. Vi får också ta varning genom att se hur de verkliga villolärarna har kämpat mot sanningen och förfört många bort från tron.

För alla kristna är det uppbyggligt att lära känna kyrkans historia och då särskilt lägga märke till var den sanna, bibliska kyrkan har funnits genom tiderna. Vi ser då också hur Bibelns förutsägelser om den yttersta tiden har visat sig vara sanna.

(forts. i nästa nummer)